

SOCIO-KULTURNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA GORNJE RIJEKE

Kovačević, Neven

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:271855>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository Križevci college of agriculture - Final thesis repository Križevci college of agriculture](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Neven Kovačević, student

SOCIO–KULTURNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA
GORNJE RIJEKE

Završni rad

Križevci, 2019.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA
Preddiplomski stručni studij *Poljoprivreda*

Neven Kovačević, student

SOCIO–KULTURNA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA
GORNJE RIJEKE

Završni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnoga rada:

1. dr.sc. Kristina Svržnjak, prof.v.š.	- predsjednica Povjerenstva
2. dr.sc. Sandra Kantar, prof.v.š.	- mentorica i članica Povjerenstva
3. dr.sc. Silvije Jerčinović, v.pred.	- član Povjerenstva

Križevci, 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE	3
3. METODE ISTRAŽIVANJA	6
4. ISTRAŽIVANJE KROZ PRIMARNE I SEKUNDARNE IZVORE..	8
4.1. Položaj općine Gornja Rijeka	8
4.2. Povijest Gornje Rijeke.....	9
4.3. Kulturna i povijesna baština Gornje Rijeke.....	10
4.4. Prirodna baština Gornje Rijeke.....	15
4.5. Demografska obilježja stanovništva Gornje Rijeke.....	16
4.6. Ekonomska obilježja stanovništva Gornje Rijeke	19
4.7. Život i problemi stanovništva općine Gornja Rijeka.....	21
5. KULTURNO – POVIJESNE MANIFESTACIJE U OPĆINI	
GORNJA RIJEKA	22
5.1. Sidonijin dan.....	22
5.2. Dani plemstva.....	25
5.3. Šljivarijada u Dropkovcu.....	26
5.4. Kostanjevečka kestenijada.....	27
5.5. Udruga Potkalnički Plemenitaši	28
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	31
6.1. Utjecaj manifestacija na život stanovništva Gornje Rijeke	31
6.2. Povijesni događaji kao potencijali gospodarskog i kulturnog razvoja općine Gornje Rijeke.....	33
7. ZAKLJUČAK	35
8. LITERATURA	36
9. PRILOZI	38
10. SAŽETAK	43

1. UVOD

„Na pitomim padinama kalničkog Prigorja smjestilo se prastaro župsko selo REKA, danas GORNJA RIJEKA. Premda udaljeno 20-50 km od gradova Križevaca, Varaždina i Zagreba, smatramo je do nedavna dalekom periferijom. Tu već stoljećima živi starosjedilačko stanovništvo, o kojemu nam svjedoče stare matične knjige i drugi dokumenti. Skoro nitko se ovamo ne doseljuje, a iseljavanja je bilo uvijek, prije u bogatije krajeve bjelovarske „granice“ i sve do Slavonije i Baranje a posljednjih desetak godina u gradove“ (župnik Gustav Kuzmić, u Gornjoj Rijeci dana 28.05.1979.).

Općina Gornja Rijeka smještena je podno sela Kalnik na zapadnoj granici Koprivničko–križevačke županije. Najbliži gradski centar je 16 km udaljen grad Križevci. Zbog takvog prostornog smještaja dovoljno je blizu da stanovnici općine mogu dnevno odlaziti u najbliži grad zbog školovanja, rada, korištenja zdravstvenih usluga, te zbog nekih drugih životnih potreba. Općina Gornja Rijeka je za stanovništvo ipak dosta daleko udaljena od gradova zbog čega su u načinu života općine očuvane temeljne značajke ruralnosti. Stanovništvo se nekada bavilo isključivo poljoprivredom, a s naglom poslijeratnom industrijalizacijom okreće se novim djelatnostima koje najčešće kombiniraju posao u obližnjem gradu i bavljenje poljoprivredom u manjem opsegu. *“Područje općine ima 14 izrazito malih naselja okupljenog tipa, smještenih periferno u odnosu na općinsko središte, a to su Donja Rijeka, Kostanjevec Riječki, Gornja Rijeka, Pofuki, Dropkovec, Kolarec, Deklešanec, Fajrovec, Fodrovec Riječki, Vukšinec Riječki, Barlabaševac, Nemčevac, Lukačevac i Štrigovec. Struktura naselja je tipična za ruralni prostor – zbijenog tipa s većinom obiteljskih kuća okrenutih prema prometnici, dok su iza njih dvorišta, gospodarske zgrade i u nastavku poljoprivredne površine“ (Klempić Bogadi i sur., 2015.).*

Način provođenja slobodnog vremena u sredini u kojoj živi jedan je od važnih čimbenika koji utječu na kvalitetu čovjekova života. Tako je cilj ovog završnog rada prikazati na koji način stanovnici općine Gornje Rijeka žive i kako je razvijen kulturni i društveni život u prošlosti i sadašnjosti.

Svrha rada je prikazati utječu li postojeće manifestacije i društveni život na njegovanje kulturne baštine ovog kraja i mijenjaju li na taj način socio–kulturalna obilježja stanovništva općine Gornje Rijeke.

Za analizu socio-kulturnih obilježja stanovnika općine Gornja Rijeka analizirat će se rad postojeće udruge „Potkalnički plemenitaši“ i manifestacije Sidonijin dan, Dani plemstva, Šljivarijada u Dropkovcu i Kostanjevečka kestenijada koji su uključeni u razvoj Općine, u smislu održavanja društvenih i kulturnih događanja.

2. PREGLED LITERATURE

Za bolje razumijevanje teme završnog rada bitno je pojasniti značenje pojmova kao što su: ruralno područje, jedinica lokalne samouprave, općina, selo, stanovništvo, seljaštvo, društvo, ruralno društvo, poljoprivreda, kultura, kulturna baština, udruga i manifestacija.

Ruralno područje obuhvaća regije i područja različitih djelatnosti i krajolika te uključuje prirodni okoliš, poljoprivredna područja i obradive površine, sela, male gradove, regionalne centre i industrijalizirana ruralna područja¹. Općina Gornja Rijeka je slična većini ruralnih područja koje karakterizira ekonomska nerazvijenost i demografski pad. „*Većina kuća u općini Gornja Rijeka je čelom okrenuta prema cesti na njih se odostraga nadovezuju gospodarske zgrade i obradive površine,*„ (Klempić Bogadi i sur., 2015.).

Jedinica lokalne samouprave su općine i gradovi. Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu. Općina Gornja Rijeka je uključena u sastav Jedinice lokalne samouprave, te ista općina obavlja poslove za potrebe stanovništva u vezi obrazovanja djece, socijalne skrbi, komunalne djelatnosti, te se bavi očuvanjem povijesne – kulturne baštine svoga kraja. **Općina** je temeljna jedinica lokalne samouprave na području na kojem djeluje neki lokalni sustav upravljanja; lokalna zajednica u kojoj se ostvaruje izravna aktivnost i povezanost ljudi radi zadovoljavanja potreba i interesa na osnovi prostorne bliskosti². „*Općina Gornja Rijeka je Jedinica lokalne samouprave sa naseljima Deklešanec, Štrigovec, Dropkovec, Nemčevac, Lukačevac, Donja Rijeka, Fodrovec Riječki, Pofuki, Vukšinec Riječki, Kostanjevec Riječki i Gornja Rijeka.*“³ Navedena sela su sastavni dio općine Gornje Rijeke. **Selo** je malo naseljeno mjesto u kojem stanovnici žive pretežno od poljodjelstva (Šonje, 2000.). **Stanovništvo** je ukupan broj ljudi nekoga naselja, kraja, regije, zemlje, kontinenta ili svijeta uopće. Određuje se razmještajem, gustoćom, kretanjem na osnovi popisa, prirodnim priraštajem, prostornom pokretljivošću (migracija ili selidba), sastavom i ostalim

¹ <http://www.bioteka.hr/modules/lexikon/entry.php?entryID=408>

² <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=45221>

³ <http://www.gornja-rijeka.hr/opci-podaci/>

obilježjima u prostoru i vremenu⁴.

Stanovništvo općine Gornje Rijeke nekada se bavilo isključivo poljoprivredom, no sada je stanovništvo u općini malobrojno, starije dobi, a mlado stanovništvo kombinira život radom na zemlji i odlaskom na posao u obližnje gradove. **Seljaštvo** su stanovnici sela, seljački stalež, pokret (Šonje, 2000.). **Društvo** podrazumijeva kolektiv ličnosti u ruralnoj sredini koje imaju svoju kulturu i funkcije različite od drugih društava i čiji članovi surađuju među sobom da bi zadovoljili svoje glavne potrebe, a **ruralno društvo** kao dio globalnog društva „sastoji se od mnoštva sela. Pojedino selo ne čine samo seljaci, već ga čine i njegove porodice i druge institucije ruralnog društva kao što su: škole, općina, crkva, zadruga itd.“ (Kantar, 2019.). Stanovništvo općine Gornja Rijeka, koje ima obilježja ruralnog društva, ima, dakle, potrebe za održavanjem i sudjelovanjem u kulturnim manifestacijama, a sve zbog općenite ljudske potrebe za društvenošću odnosno, povezivanja ljudi u prostoru i vremenu, te njegovanju tradicije mjesta i pripadnosti stanovništva svome kraju. Općina Gornja Rijeka kroz kulturne događaje, očuvanu prirodu, te ruralno (seosko) društvo ima obilježja pripadnosti seoskoj, odnosno ruralnoj zajednici i ruralnom prostoru. Stanovnici općine Gornja Rijeka u suradnji s jedinicom lokalne samouprave organiziraju i sudjeluju u lokalnim manifestacijama, priredbama i događajima. **Poljoprivreda** je, kao jedna od gospodarskih djelatnosti u Gornjoj Rijeci, općenito, strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju Republike Hrvatske (Zakon o poljoprivredi, NN 118/18). Poljoprivreda je gospodarska djelatnost uzgoja biljaka i životinja, ponajprije radi proizvodnje hrane za prehranu stanovništva (Holenda i sur., 2012.). Osim poljoprivredom, stanovnici rade i u drugim djelatnostima. U svoje slobodno vrijeme, kao i za vrijeme održavanja lokalnih manifestacija i događanja, stanovnici Gornje Rijeke njeguju i pokazuju svoju lokalno izgrađenu kulturu. **Kultura** je „Sve ono što je neko društvo steklo ili stvorilo i što se može prenijeti na slijedeće generacije“ (Kantar, 2019.). „Kultura jednoga društva jest način života njegovih pripadnika; zbirka ideja i navika koje oni uče, dijele i prenose iz pokoljenja u pokoljenje. Stoga kultura ima dvije kvalitete: prvo, ona se uči, drugo, ona je zajednička. Bez nje ne bi bilo ljudskog društva“ (Haralambos, 1989.). Kultura ima funkcije koje su važne za društvo jer ona omogućuje život i razvoj stanovništva. Kultura je glavna karakteristika nekog društva i po njoj se ono razlikuje od drugih društava. Kulturno - povijesna baština općine Gornja Rijeka veže se uz dvorac Erdödy–Rubido i župnu crkvu

⁴ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57806>

Uznesenja Marijina, te manifestacije i događanja u okviru Osnovne škole Sidonije Rubido - Erdödy i udruge „Potkalnički plemenitaši“. Sve što je neko društvo steklo u prošlosti važno je za današnje generacije, jer time njeguju i čuvaju kulturno–povijesnu baštinu svog kraja. Svako lokalno (i ruralno) društvo ima i obnavlja svoju kulturu specifičnu za mjesto na kojem se nalazi. **Kulturna baština** ("nacionalna baština" ili samo "baština") je naslijeđe fizičkih artefakata i nematerijalnih atributa neke grupe ili društva koje čini ostavštinu prošlih generacija, te se brižno čuva u sadašnjosti kako bi bilo ostavljeno u naslijeđe za dobrobit budućim generacijama⁵. **Kulturna baština**, materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta. Ministarstvo kulture razvija mehanizme i uspostavlja mjere zaštite kulturne baštine s ciljem osiguranja njene održivosti što podrazumijeva identificiranje, dokumentiranje, istraživanje održavanje, zaštitu, korištenje kao i promicanje njenih vrijednosti. Lokalna kulturna baština u općini Gornja Rijeka se putem manifestacija i udruge „Potkalnički plemenitaši“ njeguje i čuva za buduće naraštaje. Naslijeđena prošlost se tako oživljava i uključivanjem stanovništva predaje budućima naraštajima. **Udruga** je udruživanje više fizičkih ili pravnih osoba radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda te zaštitu uvjerenja i ciljeva u području kulture, nacionalnih interesa, strukovnih interesa, znanosti, ekologije, socijalnih i humanitarnih prava i dr., i to bez namjere stjecanja dobiti. Član udruge može biti svaka fizička ili pravna osoba, no statutom se mogu propisati uvjeti koje osoba mora ispuniti da bi postala njezinim članom. Udruga stječe svojstvo pravne osobe upisom u registar udruga⁶. U općini Gornja Rijeka trenutno djeluje samo jedna udruga „Potkalnički plemenitaši“, a bavi se promicanjem kulturno – povijesne baštine općine. **Manifestacija** (kasnolat. manifestatio, prema lat. manifestare: očitovati, jasno pokazati) je javni masovni nastup, kojim se, stupanjem u povorci, nošenjem natpisa i zastava, klicanjem i sl. izražava oduševljenje ili prosvjed povodom nekog događaja, iskazuje slaganje ili protivljenje u odnosu na neku odluku, ličnost i dr.⁷. Najpoznatija manifestacija koja se održava u općini Gornja Rijeka je manifestacija Sidonijin dan u čast prve Hrvatske primadone i poznate grofice Sidonije Erdödy Rubido i to u razdoblju od 07.02–17.02. svake godine. Ostale manifestacije su: Dani plemstva, Šljivarijada u Dropkovcu i Kostanjevčka kestenijada.

⁵ <http://www.kultura.hr>

⁶ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62965>

⁷ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=38626>

3. METODE ISTRAŽIVANJA

Ovaj završni rad temelji se na primarnim i sekundarnim podacima.

Primarni podaci u ovom radu dobiveni su provedbom intervjua kao metode istraživanja. Intervju⁸ je proveden s čelnim ljudima općine Gornje Rijeka. Razgovor s nekom istaknutom osobom o njoj samoj ili o nekoj zanimljivoj temi, u pravo vrijeme i sa spretnim pitanjima, jedan je od najčešćih oblika novinarskog izražavanja. Uspješnost intervjua ovisi o izboru teme, osobe i pitanja, tj. oblik razgovora u kojem dvije osobe (ili više njih) sudjeluju u verbalnoj i neverbalnoj interakciji radi ostvarivanja unaprijed određenoga cilja: prikupljanja podataka o toj osobi (tzv. faktografski intervju), procjene njezinih sposobnosti, osobina i osobnih problema (psihodijagnostički intervju), te savjetovanja ili psihoterapije (psihoterapijski intervju)⁹.

Intervju je proveden je s ravnateljem osnovne škole diplomiranim učiteljem Darkom Zvonar, načelnikom općine Gornje Rijeka Darkom Fištrović i gospodinom Antunom Premelč koji je dobar poznavatelj života i rada u općini Gornja Rijeka. Svaki intervju je trajao 30-ak minuta. Ispitanici su se rado odazvali i sudjelovali, te odgovarali na postavljena pitanja. U odgovorima su dobiveni zanimljivi podaci vezani za socio-kulturni život stanovništva. Navedeni ispitanici su odabrani zbog toga što su javne osobe, koji rade i žive u općini te dobro poznaju tamošnje stanovništvo i njihove svakodnevne životne probleme. Ravnatelj škole Sidonije Rubido-Erdödy detaljno je prikazao aktivnosti vezane uz školu, djecu, sudjelovanje djece u školskim priredbama i manifestacijama te kako djeca uz pomoć škole njeguju lokalne običaje. Načelnik općine Darko Fištrović je govorio o idejama za razvoj općine. Autor rada primjećuje da obojica međusobno vrlo dobro surađuju u angažiranju stanovništva u društvenom i kulturnom životu općine. Gospodin Antun Premelč odabran je zato jer je on „čovjek iz naroda“ koji cijeli svoj život živi u općini Gornja Rijeka i poznat je kao kroničar zbivanja u toj općini. Iako su sva tri ispitanika intervjuirana odvojeno identičnim pitanjima, njihovi odgovori su se dosta podudarali. Identični odgovori odnose se na glavne probleme: iseljavanje mladih iz općine i okolnih naselja, dominacija staračkog i samačkog stanovništva na poljoprivrednim imanjima, te općenito, teška financijska situacija. Ispitanici pokušavaju „probuditi“ i

⁸ Intervju (engleski interview < francuski entrevue: susret radi razgovora, dogovora).

⁹ <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27678>

„oživiti“ stanovništvo kroz očuvanje kulturno–povijesne baštine, a što čine manifestacijama gdje se okuplja, druži i veseli stanovništvo. Također, načelnik općine realizira, u suradnji s lokalnim stanovništvom, razne ideje i programe, a sve s ciljem da se pokrene gospodarski razvoj općine.

Transkripti intervjua nalaze se u prilogu završnog rada.

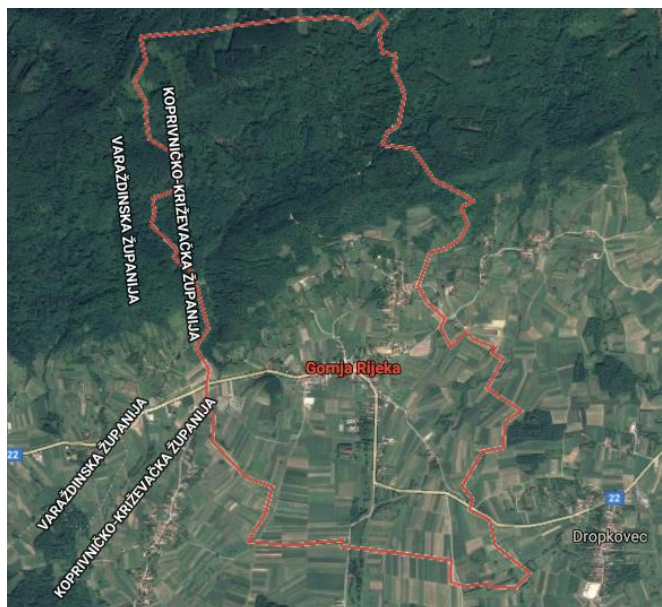
Kao sekundarni izvor podataka korištene su knjige, članci s interneta, članci iz stručnih časopisa, online enciklopedija, web stranica Državnog zavoda za statistiku. Navedenim sekundarnim podacima prikazano je kako su stanovnici općine Gornje Rijeke živjeli u prošlosti, dok je provedbom intervjua prikazano aktualno stanje i život stanovništva danas.

4. ISTRAŽIVANJE KROZ PRIMARNE I SEKUNDARNE IZVORE

4.1. Položaj općine Gornja Rijeka

Gornja Rijeka (slika 1) je smještena u zapadnom dijelu Kalničkoga prigorja, općina je lokalno središte za niz manjih sela i zaselaka ovoga kraja. Općina Gornja Rijeka prostire se na površini od 32,72 km², sastavni je dio Koprivničko-križevačke županije, prostorno smještena na njevoj krajnjoj zapadnoj granici županije, pa je i geografski, ali i po stupnju gospodarskog i društvenog razvoja periferno područje. Od najbližeg gradskog centra Križevaca općina je udaljena 16 km, od grada Zagreba 50 km, a od grada Varaždina 35 km. Granice područja Općine idu granicom rubnih naselja Deklešanec, Štrigovec, Dropkovec, Nemčevac, Lukačevac, Donja Rijeka, Fodrovec Riječki, Pofuki, Vukšinec Riječki, Kostanjevec Riječki i Gornja Rijeka¹⁰ (slika 2).

Na sredini sela veći je pravokutni trg uz koji su smješteni javni sadržaji: župna crkva Uznesenja Marijina, župni dvor jugoistočno od nje, stara škola, pošta, zdravstvena i veterinarska stanica te zgrada Poljoprivredne zadruge izgrađena 1956. prema projektu F. Florschiitza (Domljan 1993.).

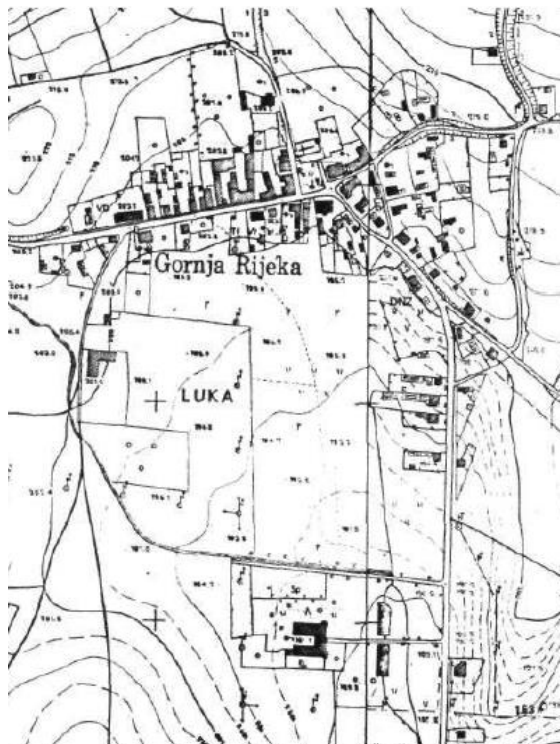

Slika 1. Općina Gornja Rijeka

Izvor: <https://www.google.com/maps/place/48268,+Gornja+Rijeka>

¹⁰ <http://www.gornja-rijeka.hr/opci-podaci/>

Uz glavnu cestu niz je gradskih kuća s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Općina Gornja Rijeka ima povoljan prometni položaj jer se nalazi u neposrednoj blizini autoceste A4 Zagreb–Varaždin. Kroz Općinu Gornja Rijeka prolazi dionica ceste D22 Novi Marof–Križevci–Sveti Ivan Žabno.

Slika 2. Smještaj Gornje Rijeke

Izvor: Domljan, Ž. (1993.): *Umjetnička topografija Hrvatske – Križevci*

4.2. Povijest Gornje Rijeke

Prema povjesničaru Josipu Buturcu (1979.), a prema legendi, općina Gornja Rijeka je dobila naziv prema potoku Reka u naselju Gornja Rijeka. O davnih vremena u Gornjoj Rijeci nalazila se crkvena župa s crkvom i dvorac, a u blizini se nalazilo kalničko plemstvo. Tijekom godina općina Gornja Rijeka pripajana je raznim upravno–političkim centrima. Najprije Velikom Kalniku, zatim Križevcima onda Novom Marofu i Varaždinu, a danas pripada općini Križevci. Iz sačuvanih dokumenata navodi se da od sredine XIII. stoljeća postoje u Kalničkoj gori i kalničkom prigorju dva mjesta i to Veliki Kalnik i Mali Kalnik od kojih svaka ima svojega gospodara. Mali se Kalnik ili Gornja Rijeka prvi puta spominje 1240. godine, a Veliki Kalnik 1243. godine. U Malom Kalniku ili Gornjoj Rijeci 1240. godine utvrđeno je međašenje. Oskudni podaci govore da su po navedenim međašnjim oznakama obuhvaćena naselja Gornja Rijeka, Donja Rijeka, Deklešanec, Pofuki i djelomično Presečno. Vlasnik naprijed navedenih mjesta bio je u to doba plemić Maladurić. Kod uređivanja međaša posjeda Mali Kalnik ili Gornja Rijeka spominje se i

kuća svećenika Vukoslava i to iz godine 1248. godine i to je bio najstariji dokument u kojem se spominje župa i župnik u Gornjoj Rijeci. Isti je živio na plemićkom posjedu zvanom „posjed Nikole i Abrama“ te se brinuo za župsku crkvu B.D. Marije. Ista crkva se i danas nalazi u Gornjoj Rijeci u vrlo sačuvanom stanju. Od 1318. do 1858. godine mijenjalo se upravljanje posjedom općine Gornje Rijeke kroz razno vodstvo i politike, tako da su njezin posjed posjedovali razni gospodari od plemića, svećenika, biskupa, kraljeva i grofova. 1858. godine djelomično je kupila i djelomično je naslijedila dvor i posjed Gornju Rijeku grofica Sidonija Erdödy¹¹. Godine 1843. grofica se udala za Antuna Rubido Zagorskog, dvorskog savjetnika. Proslavila se kao operna pjevačica. Kad joj je suprug Antun umro, grofica Sidonija se kao nasljednica i vlasnica imanja Gornja Rijeka povukla 1863. godine u dvorac i tamo je živjela do svoje smrti (1884. godine). Od 1884. godine do 1898. godine vlastelin je u Gornjoj Rijeci njezin sin Radoslav pl. Rubido Zichy Zagorski, veliki župan Varaždinske županije, koji je prije tog vremena pomagao majci u upravi. Nadalje u posjed općine Gornja Rijeka 1899. godine dolaze Sigismund Micewsky i njegova žena Marijeta rođena Rubido Zichy. Početkom 20. stoljeća vlasnici dvorca i okolnog posjeda postaju dr. Šandor Grünwald, Izidor Rosen Feld i Ivan Grünwald, svi iz Zagreba. Oni kasnije posjed općine Gornje Rijeke parceliraju i isti posjed rasprodaju (između 1907. – 1912. godine.) seljacima iz Gornje Rijeke i okolice. Zemlju su kupovali seljaci iz sela Gornja Rijeka, Nemčevac, Fajrovec, Vukovec, Kostanjevec, Dropkovec, Lukačevac i Pofuki.

4.3. Kulturna i povijesna baština Gornje Rijeke

Općina Gornja Rijeka bogata je kulturnom baštinom od kojeg je najistaknutiji i dvorac Erdödy-Rubido koji je primjer renesansno–barokne stambene arhitekture. Također, nedaleko spomenutog dvorca nalazi se crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župni dvor, a ista crkva je primjer gotičke kulture.

Dvorac Erdödy–Rubido (slika 3.) lociran je južno od općine Gornja Rijeka. Prema starim dokumentima u drugoj polovici 17. stoljeća (između 1650. i 1663. godine) dvorac je sagradio vlastelin Vladislav Orehoczv, kada se je preselio u Gornju Rijeku iz dvorca na Malom Kalniku, kojeg su srušili Tatari. Nakon njega dvorac je posjedovala obitelj Chamere, zatim primadona Sidonija Rubido–Erdödy. Dvorac je trokrilna građevina okrenuta glavnim pročeljem prema istoku. Na uglovima jednokatnih krila nalaze se dvije

¹¹ Ime grofice Sidonije Erdödy Rubido se različito koristi. Primjerice, Osnovna škola u Gornjoj Rijeci nosi naziv „Osnovna škola Sidonije Rubido-Erdödy“, a naziv dvorca je Erdödy Rubido (op.a.)

cilindrične kule, a unutarnje izduljeno dvorište na zapadnoj strani zatvara zid s portalom. Za prolaz na kat su postojala dva stubišta i to jedno se nalazilo na završetku hodnika sjevernoga krila dvorca, dok je drugo stubište bilo namijenjeno posluži i nalazilo se u južnome dijelu građevine. Na katu se nalaze prostorije u sjevernom dijelu građevine, dok se velika dvorana nalazi u osi pročelja sa zrcalnim svodom. Ta je dvorana viša od susjednih prostora i zauzima cijelu širinu krila sve do dvorišne strane dvorca. Glavana istočna fasada ima prozore u deset osi, a neki od prozora u prizemlju su „slijepi“. Cijela građevina, osim sjevernoga pročelja ima kasno - barokni krovni vijenac. Na južnoj se strani južnog krila nalaze tragovi kolorističke obrade pročelja, koje je bilo podijeljeno u bijela polja uokvirena crnim trakama. U opisu 1731. godine dvorac se spominje kao „castellum“ s četiri kule, na katu osam soba, u prizemlju tri sobe, dva spremišta i dvije kuhinje. Oko dvorca su bile različite gospodarske zgrade poput staja, spremišta i sjenika. U vrtu je novo podignuta sjenica, a na istočnoj i južnoj strani dvorca je voćnjak. 1830. godine u dvorcu se nalazi kapela sv. Ivana Nepomuka i smještena je u jednoj od kula. Ista kapela je imala dva zvona sa sakristijom, te su se u njoj dva puta godišnje održavale mise za javnost. Približno potkraj 18. stoljeća u dvorcu se ruše dvije kule, a krila zida se produljuju prema zapadu. Navedeni zid prema zapadnoj liniji omeđuje dvorište dvorca i dobiva oblik četiri kamenih vaza. U 19. stoljeću na začeljima dvaju krila oblikuju se jednostavni neogotički prozori. Na katastarskoj karti iz 1860. godine vidljivo je uređenje okoliša u to doba od općine Gornja Rijeka je vodila duga aleja koja pred dvorcem zaokretala i prilazila mu u pročelja. Prema jugu se nastavljao put s dvoredom stabala. S južne strane dvorca bio je uređen prostrani vrt i voćnjak. Na sjevernoj i zapadnoj strani dvorca bile su sagrađene gospodarske zgrade. U današnje doba od svega je preostala samo još kratka aleja pred pročeljem. *“Neposredno pred dvorcem podignut je spomenik kao obilježje dječjega logora što se ovdje nalazilo u II. svjetskom ratu. Rad kipara E. Bohutinskog“* (Domljan, 1993.).

U novije vrijeme, dvorac je trebao imati i turističku namjenu, no na žalost postoje određeni problemi o čemu govori i sljedeći članak: *„Godine 1995. novoosnovana Općina Gornja Rijeka dvorac je za jednu kunu dala u zakup na 99 godina Siniši Križancu, poznatom kao vlasniku dvorca Bežanec, koji ga počinje obnavljati u namjeri da ga pretvori u luksuzni hotel s muzičkom akademijom, galerijom naive i golf-terenom, ali radove uskoro zaustavljaju konzervatori tvrdeći da se radi o devastaciji. Slijede dugi sudski sporovi, a dvorac nastavlja propadati sve dok Križanec od njega definitivno ne digne ruke 2005. godine. Općina ga tada ponovno pokušava dati u zakup, no ne uspijeva, pa ga 2007.*

godine prodaje za blizu tri milijuna kuna brodarskoj tvrtki Split Ship Management kontroverznog splitskog poduzetnika Ratka Božića, o kojemu se mogu pronaći tragovi o optužbama za navodne milijunske malverzacije. I Božić najavljuje hotel, galeriju, koncertnu dvoranu, pa i proizvodnju ekoloških proizvoda pod markom Erdödy-Rubido. Potaknuti likom i djelom Sidonije Erdödy- Rubido, a s obzirom na činjenicu da je ona upravo ovdje prvi put otpjevala hrvatsku himnu, želja nam je kroz zakladu ili osobno stipendirati studenta solo pjevanja Muzičke akademije u Zagrebu – izjavio je također on pri potpisivanju kupoprodajnog ugovora. Od tih planova nije se ostvarilo ništa, a Božićeva tvrtka 2015. godine završava u stečaju. Tada dolazi do novih komplikacija.

– Gospodin Božić je 2015. godine podnio zahtjev za revizijom odluke o stečaju Vrhovnom sudu. Dok on ne donese rješenje, ja ne mogu učiniti ništa s imovinom tvrtke Split Ship Management, odnosno oglasiti je na prodaju kako bi se namirili vjerovnici – kazao nam je prošli tjedan Zoran Miletić, stečajni upravitelj iz Splita koji vodi taj predmet. Kazao je kako raspolaže neslužbenim informacijama da bi Vrhovni sud odluku trebao donijeti do konca ove godine. Tada bi i dvorac u Gornjoj Rijeci mogao na dražbu.“¹²

Slika 3. Dvorac Erdödy – Rubido

Izvor: fotografirao Zdenko Balog

Župna crkva Uznesenja Marijina (slika 4.) kao i naprijed navedeni Dvorac Erdödy–Rubido spada u najstariji i najznačajniji građevinski objekt u općini u Gornjoj Rijeci, a locirani su jedan od drugoga na udaljenosti od oko 500 metara. Crkva Uznesenja Marijina građena je

¹² <https://dvorcistarigradovi.weebly.com/news--vijesti/dvorac-prve-hrvatske-operne-primadone-godinama->

od kamena i svetištem okrenuta prema istoku. Crkva u općini Gornje Rijeke prema starim dokumentima spominje se prvi puta 1248. godine, a 1318. i 1322. prilikom popisa župa Zagrebačke biskupije spominje se župna crkva Sv. Marije kojoj je posvećena sve do današnjih dana (crkva Uznesenja Marijina). Nadalje 1892. godine crkva se temeljito obnavlja i novom rekonstrukcijom dobiva današnji oblik. Rušenjem stupova dvobrodna je crkva pretvorena u jednobrodnu, premješteno je svetište, uređeni nosivi stupovi, izrađena je bolta i povećan kor. Uređivani su stropovi crkve. Nadalje raspored ulaza na pročelju prikazuje raniju dvojnost crkve. Glavni je ulaz crkve kroz bačvasto prizemlje zvonika postavljeno u osi nekadašnjega glavnoga južnog dijela, dok se drugi ulaz u crkvu nalazi u osi nekadašnjeg sjevernog dijela. Bočni ulaz smješten je na južnoj fasadi i tamo se nalaze četiri prozora, dok su ostali prozori na zidu crkve manjeg obujma. Uz pročelni zid se proteže drveno pjevalište. Vanjskim dijelom crkve dominira pročelni zvonik. Zvonik u prošlosti nije mijenjao oblik, te je zadržao izvorni gotički stil. Na južnom zidu zvonika naknadno je uzidan kameni grb obitelji Erdödy–Zichy. Crkva je opremljena i sadrži vrijedne liturgijske predmete.

Osim orgulja s deset registara, postavljeni 1908. godine crkvu krase i tri oltara. U njoj se danas čuva i bijeli kip Ivana Nepomuka, koji je i za života Sidonije Erdödy Rubido sahranjen sa svojom obitelji u grobnici ove crkve. Isti kip je prije stajao na oltaru u kapelici njezinog dvorca. „*Na počasnom mjestu u crkvi se nalazi i stari kip svete Barbare, koji je prije davnih dana pronađen podno Kalnika*“ (Sruk, 2008.).

Slika 4. Župna crkva Uznesenja Marijina

Izvor: <http://www.gornja-rijeka.hr/crkva-gornja-rijeka/>

Prema Buturcu (1993.) „U prošlosti te su građevine povezane osobom kolatorom što je bilo od značaja za održavanje crkve, ali i za odnos crkvenih vlasti prema vlasnicima dvorca. Sam naziv kolator (lat. Collatio – snošenje, spajanje, uspoređivanje, pravno: slučaj kada se nasljednicima uračunava u njihov dio ono što su primili za ostavitelja života), znači isto što i patron. Zbog takvog odnosa plemićke obitelji Orehovečki, Keglevići, Chamare, Erdödy, Rubido, Zichy, kao vlasnici dvorca plaćaju materijal potreban za održavanja crkve, a seljaci daju radnu snagu. Zauzvrat oni dobivaju posebna sjedeća mjesta u crkvi, zastave s grbovima, te pravo na grobnicu i ukop u crkvi.“

Posebno je u crkvi Uznesenja Marijina značajna grobnica obitelji Rubido–Zichy. Grobnicu u crkvi Uznesenja Marijina 1884. postavio je zahvalni sin Radoslav grofice Sidonije Erdödy Rubido. Prostorije u kojima su smješteni ljesovi s mrtvim tijelima sa članovima obitelji ukopani su pod crkvenim zidom oko 2 metra duboko ispod južnoga dijela zida crkve. U današnje vrijeme zbog izrazito dobre akustike u crkvi se često održavaju koncerti, te u njoj gostuju operne dive. Osim toga u crkvi djeluje kroz godinu nekoliko zborova, a njeguje se i tzv. pučko pjevanje. Općina Gornja Rijeka u dane blagdana „oživi“ jer se u crkvi skupi podosta ljudi, a posebno iz razloga jer se poštuju blagdani Velike i Male gospe, blagdan sv. Vida, sv. Fabijan, sv. Sebastijana, te sv. Florijana. U dvorištu crkve nedavno je izgrađena i spilja Majke Božje Lurdske, tzv. „Potkalnički Lourdes“ (Slika 5.).

Slika 5. „Potkalnički Lourdes“

Izvor: <https://images.app.goo.gl/9bro6errFyDGDrHNA>

4.4. Prirodna baština Gornje Rijeke

Općina Gornja Rijeka¹³ (Slika 6.) smještena je u zapadnom dijelu Kalničkog gorja, ispod nekadašnjeg vlastelinskog grada Malog Kalnika. Mali Kalnik smješten je na teško pristupačnoj stijeni zapadnog dijela planine Kalnik. Danas su vidljive samo ruševine starog grada Mali Kalnik. Nekada pokraj utvrda nalazila se i kapelica sv. Barbare koja je krajem 18. st. srušena. Kalničko prigorje obuhvaća u užem administrativnom smislu Grad Križevce i općine Gornje Rijeke, Kalnik Sv. Ivan Žabno i Sv. Petar Orehovec. Kalničko prigorje je brežuljkasto poljoprivredno područje, dijelom obraslo šumom, na kojem se stanovništvo bavi ratarskim kulturama, voćarstvom, vinogradarstvom te stočarstvom u proizvodnjom mlijeka. Krajem dominira visoko i kamenito Kalničko gorje s blagim brežuljcima i padinama. Reljef je raščlanjen brojnim dolinama, šumama i blagim brežuljcima. Iznad općine Gornje Rijeke nalazi se slap koji je dio potoka Šokot koji prolazi kroz dugački klanac, u području koji se zove Sopot. Slap je visok 3,5m i širok 2,5m, a osim glavnog postoji i nekoliko manjih slapova. U blizini slapa nalazi se i istoimeni vrh Šokot.

Slika 6. Općina Gornja Rijeka

Izvor: fotografija Zdenka Baloga sa lica mjesta

¹³ Domljan, Ž. (1993): Križevci: grad i okolica, Zagreb, Institut za povijest Sveučilišta.

4.5. Demografska obilježja stanovništva Gornje Rijeke

„Prema starim dokumentima stanovništvo Gornje Rijeke je živjelo u naselju zvano „Kys Kemlek ili Mali Kalnik“, a u kasnije vrijeme se zvalo „ Reka ili Gornja Rijeka“, tako je ime općine i do danas ostalo zvano Gornja Rijeka. Iz starih dokumenata proizlazi da je broj kuća u Gornjoj Rijeci 1871. godine iznosio 11 kuća, 1848. godine iznosio 25 kuća, te 1910. godine ima 126 kuća. a danas je naseljeno oko 100 kuća“ (Buturac, 1979.).

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine (tablica 1) u općini Gornja Rijeka živi 1.779 stanovnika što predstavlja 1,59% ukupnog broja stanovnika Koprivničko-križevačke županije, odnosno 0,04% ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske. Gustoća naseljenosti iznosi 54,4 stanovnika na km² dok je prosječna gustoća naseljenosti u Republici Hrvatskoj 76 stanovnika na km². U općini se nalazi 489 stambenih jedinica u kojima se nalazi 498 kućanstva koja u prosjeku broje 3.57 člana domaćinstva, a to znači da u stambenim jedincima živi više osoba. Koristeći se podacima ranijeg popisa stanovništva iz 2001. godine i uspoređujući ih s podacima iz 2011. godine uviđa se pad broja stanovnika. Tako je 2001. godine u općini Gornja Rijeka živjelo 2.035 stanovnika dok je 2011. godine evidentirano 1.779 stanovnika, a što iznosi pad broja stanovnika za 256 tj. 12,58 %. Isto tako, prateći kretanje broja stanovnika općine Gornje Rijeke od 1857. godine pa do 2011. godine uviđa se tendencija pada broja stanovnika.

Tablica 1. Kretanje broja stanovnika u općini Gornja Rijeka

POPIS	BROJ STANOVNIKA	RAZLIKA (%)
2001.	2035	
2011.	1779	-12,58

Izvor: Državni zavod za statistiku: Popis stanovništva 2011. god. <https://www.dzs.hr>

Naselje Gornja Rijeka popisom iz 2001. godine (tablica 2.) brojilo je 383 stanovnika, dok je popisom u 2011. godini evidentirano 340 stanovnika što iznosi pad broja stanovnika za 43, 11,23%.

Tablica 2. Kretanje broja stanovnika u naselju Gornja Rijeka

POPIS	BROJ STANOVNIKA	RAZLIKA (%)
2001.	383	
2011.	340	-11,23

Izvor: Državni zavod za statistiku: Popis stanovništva 2011. god. <https://www.dzs.hr>

Usporedbom prethodnih dviju tablica može se reći da je umanjeni broj stanovnika imala općina u odnosu na naselja, a sve iz razloga što se nekako u okolnim naseljima još uvijek stanovništvo tradicionalno bavi poljoprivredom i vezano je za svoje selo i obitelj. Stanovništvo uvećava svoje prihode kombinirajući posao u gradu i bavljenje poljoprivredom za vlastite potrebe.

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, čak 99,66% stanovnika općine Gornje Rijeke čine pripadnici hrvatske nacionalnosti (tablica 3). Drugi narod s najvećim udjelom u općini Gornje Rijeke čine pripadnici slovenske i srpske nacionalnosti s udjelom od 0,11%, dok treći narod čine Nijemci i Rusi s udjelom od 0,06 %.

Tablica 3. Nacionalna pripadnost – općina Gornje Rijeke

NAROD	BROJ STANOVNIKA	(%)
HRVATI	1773	99,66
SLOVENC	2	0,11
SRBI	2	0,11
NIJEMCI	1	0,06
RUSI	1	0,06
UKUPNO	1779	100

Izvor: Državni zavod za statistiku <https://www.dzs.hr>

U nastavku slijede podaci koji prikazuju kontingente stanovništva općine Gornje Rijeke 2001. i 2011. godine (tablica 4.).

Tablica 4. Kontingenti stanovništva općine Gornje Rijeke 2001. i 2011. godine

	2001.	2011.
MUŠKARCI	1037	881
ŽENE	998	898
0-6 GODINA	182	153
0-14 GODINA	352	351
0-17 GODINA	422	398
0-19 GODINA	472	441
ŽENSKO FERTILNO STANOVNIŠTVO (15-49 GOD.)	423	353
RADNO SPOSOBNO STANOVNIŠTVO (15-64 GOD.)	1228	1105
60 I VIŠE GODINA	514	419
65 I VIŠE GODINA	384	323
75 I VIŠE GODINA	129	162
PROSJEČNA STAROST	40,1	40,5
INDEKS STARENJA	108,9	95,0
KOEFICIJENT STAROSTI	25,3	23,6
UKUPNO	2035	1779

Izvor: Državni zavod za statistiku <https://www.dzs.hr>

Iz tablice se može vidjeti da je podjednako zastupljen broj pripadnika muškog i ženskog spola. Radno sposobnog stanovništva ima oko 62% od ukupnog broja. Prosječna starost stanovnika je 40,5 godina što je manje od prosjeka RH (41,7). Indeks starosti pokazuje omjer broja starih 60 i više godina i mladih u dobi do 19 godina (tablica 4.). Kritična vrijednost indeksa starosti iznosi 40%, a u 2011. godini taj indeks za područje općine Gornje Rijeke iznosi 95,0% što je dobar pokazatelj. Prema tome, neprijedena granična vrijednost od 100 pokazuje da na svakog starog stanovnika dolazi jedna mlada osoba.

U nastavku slijedi prikaz obrazovne strukture stanovnika općine Gornje Rijeke. Iz tablice (Tablica 5.) je vidljivo da se udio stanovnika bez škole u razdoblju od 10 godina smanjio. Jednako tako, više je visokoobrazovanih stanovnika tj. onih sa završenim stručnim studijem. Najviše je onih sa završenom osnovnom školom, i to 47,47% od ukupnog broja stanovnika starih 15 i više godina. Broj nepismenih, odnosno broj stanovnika bez škole iznosi 1,47% od ukupnog broj stanovnika u Općini. Ispitanici iskazima u intervjuu potiču mlade ljude da se školuju, jer su školovani ljudi jamac razvoja svakog područja.

Tablica 5. Obrazovna struktura stanovnika općine Gornje Rijeke u 2001. i 2011. godini

GODINA	UKUPNO	BEZ ŠKOLE	OSNOVNA ŠKOLA	SREDNJA ŠKOLA	STRUČNI STUDIJ	SVEUČILIŠNI STUDIJ	MAGISTRIJ
2001.	1683	52	584	408	10	15	0
2011.	1428	21	678	499	20	10	0

Izvor: Državni zavod za statistiku <https://www.dzs.hr>

4.6. Ekonomska obilježja stanovništva Gornje Rijeke

„Općina Gornja Rijeka slična je većini ruralnih područja koje karakterizira ekonomska nerazvijenost, demografski pad stanovništva, starenje, slaba obrazovanost i nezaposlenost. S druge strane, iako je u općini priroda očuvana, čist je zrak, ljudi za svoje životne potrebe hrane stoku, obrađuju vrtove i vinograde, to nije dovoljno za život i stoga mladi ljudi odlaze u grad. Ulaskom u Europsku uniju i općina Gornja Rijeka našla se u velikom problemu zbog malenih poljoprivrednih posjeda, te neusklađenijem istih sa zemljišno–knjižnim stanjem“ (Klempić Bogadi i sur., 2015.). Kako i sam načelnik općine kaže: „Daljnji problem općine kako bi ista došla do odobrenih projekata je problem stanja na terenu tako da je sada i drugi projekt pri kraju. Vrš se izmjera čestica na terenu te u suradnji za zemljišno–knjižnim odjelom i katastrom nakon izmjere općina i okolica bi trebala biti gruntovno provedena to bi značilo za općinu mnogo jer za prijavu projekta u EU morate imati zemlju provedenu u gruntovnim knjigama. Po uvođenju posjeda u gruntovne knjige i sređivanju vlasništva posjeda stanovništvo tek tada može krenuti u neku ozbiljniju tržišnu proizvodnju. Stanovništvo općine Gornja Rijeka ima problem sa nedostatnim ulaganjima, s jedne strane zaostalom, a s druge strane preskupom i neadekvatnom mehanizacijom. Većina seoskog domaćinstva je opterećena nedovoljnim financijskim sredstvima za ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju te ostarjelom radnom snagom. Tako je problem općine Gornja Rijeka manjak socijalnog kapitala, jer mlađi i obrazovani ljudi sve više odlaze živjeti u grad. Odlaskom u grad mlado stanovništvo mijenja način i stil života, ne samo da mijenjaju gospodarsku djelatnost, više se ne bave poljoprivredom zapošljavaju se, dalje se školuju, mijenjaju način slobodnog vremena. Kao i u svim općinama problem su financije i velika očekivanja da se nešto napravi, te odlazak mladih ljudi iz općine i okolnih sela na rad u druge države.“ Nadalje, ravnatelj Osnovne škole Sidonije Rubido–Erdödy Darko Zvonar kaže: „...općina je uključena u razne projekte kako bi se dovelo do bolje kvalitete života mještana, dozvoljena je izgradanja

dječjeg vrtića time će biti lakše u budućnosti čuvanje djece mladim roditeljima. Općina također osigurava sredstva za promicanje turizma u starom gradu podno Kalnika te očuvanju tradicije. Koprivničko–križevačka županija također pomaže financijski, koliko je to moguće za očuvanje kulturno–povijesne baštine i u suradnji s općinom u pomaganju kod izrade raznih projekata. Iako općina Gornja Rijeka ima bogatu povijesnu baštinu, ista još uvijek nije dovoljno iskorištena za gospodarski razvoj, a sve iz razloga što problemi izlaze iz nedostatka financiranja i obnavljanja kulturnih objekata, nedostatka zapošljavanja, a najvažnije odlaska mladog stanovništva iz Gornje Rijeke za boljim i kvalitetnijim životom.“

O ekonomskoj aktivnosti stanovništva Gornje Rijeke govore i podaci o zaposlenosti.

Prema zadnjem Popisu stanovništva iz 2011. (Tablica 6.) vidljivo je da je 129 osoba nezaposleno, dok 33 osoba traže prvo zaposlenje, a 96 njih traže ponovno zaposlenje. Nadalje, ekonomski neaktivnog stanovništva ima 607, a u tu skupinu se ubrajaju umirovljenici kojih ima 349, osobe koje se bave kućanstvom njih je 67, učenika i studenata je 94 te ostalih neaktivnih osoba ima 96. Zaključno se može reći da već 2011. u općini Gornja Rijeka postoji problem nezaposlenosti stanovništva te se iz priloženih tablica može uočiti ekonomska nerazvijenost općine.

Tablica 6. Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti i spolu

			Nezaposleni		
	Ukupno	Zaposleni	Svega	Nezaposleni, traže prvo zaposlenje	Nezaposleni, traže ponovno zaposlenje
Svega	1428	692	129	33	96
Muškarci	693	385	81	17	64
Žene	735	307	48	16	32
Ekonomski neaktivni					
		Umirovljenici	Osobe koje se bave obvezama u kućanstvu	Učenici ili studenti	Ostale neaktivne osobe
Svega	607	349	67	94	97
Muškarci	227	143	0	39	45
Žene	380	206	67	55	52

Izvor: Državni zavod za statistiku <https://www.dzs.hr>

Ekonomska situacija, prema mišljenju intervjuiranih ispitanika, promijeniti će se razvojem ruralnog turizma, poljoprivrede i poduzetništva, čime bi se u perspektivi smanjila nezaposlenost stanovništva i poboljšala kvaliteta života stanovništva.

4.7. Život i problemi stanovništva općine Gornja Rijeka

Također, intervjuom je dobiven uvid o životu i problemima ljudi, te postojećim i budućim ograničenjima.

Ravnatelj Darko Zvonar u vezi gore navedenog je rekao: „*Najveći problem općine Gornje Rijeka je pad broja učenika u školi, jer djeca s roditeljima odlaze u gradove, a sve iz razloga što roditelji nemaju prilike zapošljavanja u svom mjestu. Nadalje u Gornjoj Rijeci je dosta starog stanovništva, a veliki problem je iseljavanje mladih ljudi.*“

Drugi ispitanik Antun Premelč na istu temu navodi: „*To su problemi migracije ljudi iz općine Gornja Rijeka, zbog nedostatka zapošljavanja. Općina poduzima sve mogućnosti kako bi se javila na natječaje sa projektima iz EU kako bi se poboljšao standard stanovništva Gornje Rijeke. U planu je otvorenje industrijskog pogona, tako da bi mnogi ljudi radili u mjestu stanovanja, ne bi putovali u druge gradove, kao što je sada slučaj...*“ I načelnik općine izjavio je na tu temu: „*Kao i u svim općinama problem su financije i velika očekivanja da se nešto napravi te odlazak mladih ljudi iz općine i okolnih sela na rad u druge države. Trenutno općina ima u izradi 2–3 kapitalna projekta. Daljnji problem općine, kako bi ista došla do odobrenih projekata, je problem stanja na terenu tako da je sada i drugi projekt pri kraju, vrši se izmjera čestica na terenu te u suradnji za zemljišno-knjižnim odjelom i katastrom nakon izmjere općina i okolica bi trebala biti gruntovno provedena to bi značilo za općinu mnogo jer za prijavu projekta u EU morate imati zemlju provedenu u gruntovnim knjigama.*“

Prema tome, stanovnici Gornje Rijeke, prema mišljenju ispitanika, imaju izražena ekonomski deficitarna obilježja.

5. KULTURNO–POVIJESNE MANIFESTACIJE U OPĆINI GORNJA RIJEKA

Za društveni i kulturni život stanovništva općine od posebnog značaja za druženje i okupljanje stanovništva imaju manifestacije Dani plemstva, Šljivarijada u Dropkovcu i Kostanjevečka kestenijada. U tablici 6. pobrojane su postojeće manifestacije, a u narednim poglavljima manifestacije su detaljnije opisane.

Tablica 6. Postojeće kulturne manifestacije u općini Gornjoj Rijeci

Kulturne manifestacije	Sidonijin dan	Dani plemstva	Šljivarijada u Dropkovcu	Kostanjevečka kestenijada
Mjesto održavanja	Općina Gornja Rijeka	Općina Gornja Rijeka	Naselje Dropkovec u sastavu općine Gornje Rijeke	Naselje Kostanjevec u sastavu općine Gornje Rijeke
Datum održavanja	07.02 – 17.02.	15.08. povodom blagdana Velike Gospe	18. 08.	Prvi vikend u mjesecu listopadu
Opis aktivnosti	Održava se u čast prve hrvatske primadone Sidonije Erdödy Rubido	Posvećena tradiciji Potkalničkih plemenitaša „Šljivara“	Kulturno – zabavna manifestacija posvećena lokalnim običajima i tradiciji	Kulturno – zabavna manifestacija posvećena berbi kestena i lokalnim proizvodima

Izvor: vlastita izrada

5.1. Sidonijin dan

Manifestacija Sidonijin dan (Slika 7.) održava se u čast prve hrvatske primadone grofice Sidonije Erdödy Rubido i to svake godine u razdoblju od 07.–17.02. Ovom kulturnom manifestacijom odaje se počast prvoj primadoni i istaknutoj pripadnici ilirskog pokreta grofici Sidoniji Erdödy Rubido. Ista je u dvorcu u Gornjoj Rijeci prvi puta otpjevala hrvatsku himnu „Lijepa naša domovina“ i budnicu „Još Hrvatska ni propala“. U spomen na Sidoniju Erdödy Rubido ovom manifestacijom se želi istaknuti ruralni prostor općine Gornja Rijeka kao povijesno važan prostor za Republiku Hrvatsku. U tom razdoblju

stanovništvo općine Gornja Rijeka u suradnji s osnovnom školom Sidonijom Rubido–Erdödy održava razna kulturna obilježja u čast grofice po kojoj je škola nazvana. Tada dolaze mnogi posjetitelji, glazbenici i operni pjevači, i tada se izvodi klasična glazba i klasični plesovi. Navedenom manifestacijom nastoji se prikazati prošlost općine Gornje Rijeke koja je važna za očuvanje tradicije i prezentiranje općine Gornja Rijeka.

Navedena manifestacija je od izuzetnog značaja za promociju općine Gornja Rijeka, jer kroz nju mještani čuvaju kulturnu baštinu svoga kraja. U Sidonijine dane stanovništvo općine Gornje Rijeke i razni gosti kroz klasičnu glazbu i klasične plesove oživljavaju život grofice Sidonije Erdödy Rubido. Stanovništvo općine Gornja Rijeka u njeno ime time njeguje kulturni život kojeg je ona bila začetnica. Kako bi se bolje razumio značaj naprijed navedene manifestacije, prikazati će se život grofice Sidonije Erdödy Rubido, prve Hrvatske primadone. Sidonija Erdödy potječe iz poznate plemenitaške obitelji Erdödy mađarskog podrijetla.

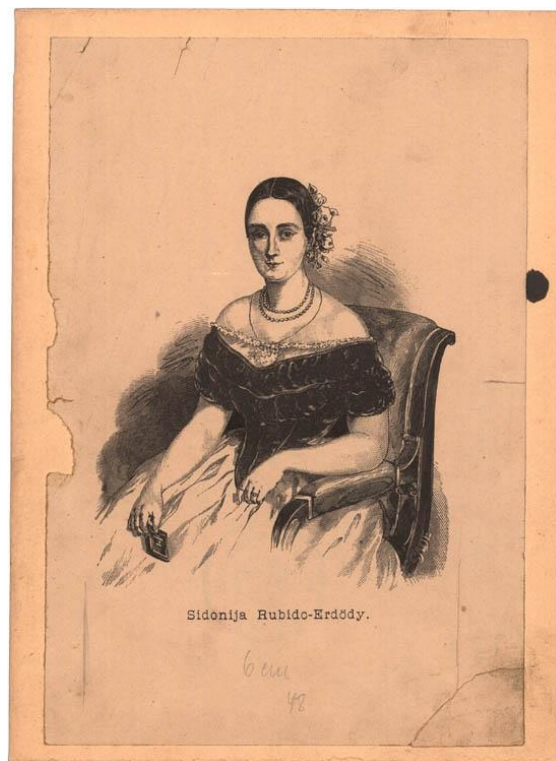

Slika 7. Manifestacija Sidonijin dan

Izvor: <https://prigorski.hr/foto-odrzan-17-sidonijin-dan-gornja-rijeka-cuva-uspomenu-na-prvu-hrvatsku-primadonu/>

Prema Peklić i Starešec (2001.) uloga grofice Sidonije Erdödy Rubido (Slika 8) u kulturnom životu općine Gornje Rijeke je od velike važnosti, jer ista od rane mladosti od svoje 14 godine gaji kulturu pjevanja na hrvatskom jeziku. Godine 1835. označava se početak ilirskog narodnog preporoda, te iako je povijesno–politička situacija u Hrvatskoj u

vrijeme Sidonije Erdödy Rubido uzburkana ona i nadalje nastupa na raznim koncertima po Zagrebu. Usprkos svojem plemićkom podrijetlu usudila se prva zapjevati hrvatsku budnicu „Još Hrvatska ni propala“ i sudjelovala u izvođenju prve hrvatske opere „Ljubav i zloba“. Za operu se čulo u Parizu i u Beču. „Gospođa pl. Rubido rođena Erdödy (grofica Sidonija) isticala se svojim rodoljubljem i svojom odvažnošću, pojavivši se prva u ilirskoj nošnji na zagrebačkim ulicama. Bijaše to lijepa i duhovita žena.

Slika 8. grofica Sidonija Erdödy Rubido

Izvor: <https://images.app.goo.gl/E34fgRkbTgGFwbMz6>

Nakon uvođenja apsolutizma (1850.) u Hrvatskoj zamire politički i kulturni život. Sidonija se povlači u mirniji život. Godine 1858. Sidonija djelomično nasljeđuje, a djelomično kupuje dvorac i okolno imanje. Grofica Sidonija je tamo živjela sa suprugom Antunom (kojim se vjenčala 1842. godine). Iz tog braka rodila su se dva sina Milutin i Radoslav. Suprug Antun joj umire 1863. godine, a ubrzo zatim 1864. umire joj stariji sin u 20-oj godini života. Uslijed ovih tragičnih događaja grofica Sidonija živi povučeno, posvećujući pažnju sinu Radoslavu i uzornom vođenju gospodarstva. Kako je grofica tada počela trajno živjeti u Gornjoj Rijeci vrlo malo mještana je znalo da je njezina osobnost kao osobe i njen rad ukrašavali hrvatsku političku i kulturnu scenu u vrijeme hrvatskog narodnog preporoda. Svojim življenjem i radom grofica Sidonija je imala vrlo velik utjecaj na općinu

Gornja Rijeka. Zapravo ona je i dalje pokušavala realizirati među ljudima kulturni život. U dvorcu je dala izgraditi četverogodišnju osnovnu školu (1857.), a ista je svečano otvorena 1861. godine. Godine 1878. u školi rade dva učitelja, a 1893. godine uvodi se peti razred. U tome siromašnome kraju učinila je mnoga dobra sirotinji. Rado je dolazila u školu da nadari siromašnu dobru školsku djecu. U sadašnjoj školi koja se nalazi pokraj dvorca u čast grofice Sidonije se osnovna škola zove Sidonija Rubido–Erdödy. Na temelju naprijed navedenog i u čast grofice osnovana je povelja za odlične učenike pod nazivom „Povelja Sidonije Rubido–Erdödy“. Grofica Sidonija umire 17.02.1884. godine, a pokopana je 21.02.1884. u obiteljskoj grobnici Župne crkve Uznesenja Marijina.

5.2. Dani plemstva

Veliku pozornost pridaje se i manifestaciji Dani plemstva (Slika 9.) jer je vezana uz župnu crkvu Uznesenja Marijina i održava se u povodu blagdana Velike Gospe dana 15. kolovoza. Tada se održava sveta misa te se skupi podosta ljudi. Nakon mise tradicionalno se održava nogometni turnir, gdje se okuplja 20-ak ekipa iz raznih županija. Turnir uvijek prate i zabavni programi s koncertom nekih pjevača. Navedena manifestacija posvećena je tradiciji „Potkalničkih plemenitaša“ tkz. Šljivara. Nekada se na navedenoj manifestaciji tradicionalno održavao izbor najplemkinje, najplemića i najprinceze. Raznovrsni program za isti dan pripremali su članovi udruge Potkalnički plemenitaši.

Slika 9. Dani plemstva

Izvor: <https://images.app.goo.gl/CKuScoWUH9y8A6sy9>

5.3. Šljivarijada u Dropkovcu

Manifestacija zvana Šljivarijada u Dropkovcu (Slika 10.) održava se u naselju Dropkovec, koje naselje je sastavni dio općine Gornja Rijeka. Ista se održava potkraj mjeseca kolovoza u sklopu „Šljivarskog čoška“. Ime „Šljivarski čošak“ je dobilo ime po mještanima koji se od davnina nazivaju „Šljivari“. Prema legendi o kralju Beli IV. koji se skrivao od Tatara, mještani su ga hranili šljivama kako bi preživio. Zauzvrat kao zahvalu što su ga mještani hranili i spasili, kralj im je dodijelio plemenitaške titule, pa ljudi u ovom naselju često znaju isticati da imaju *plavu krv* plemenitaša. Uz pomoć mještana sportsko–rekreacijsko društvo zvano „Plava krv“ je uredilo „Šljivarski čošek“¹⁴. U njemu su postavljeni stari elementi etno sela u kojem se nalazi stari dreš i sjenica. Oko etno sela nalazi se uređen mali etno park i obnovljen je bunar. Uz etno selo nalazi se nogometno igralište s tribinom od 75 sjedećih mjesta i dječje igralište. Ova manifestacija ima kulturno–povijesni karakter, jer se temelji na povijesnim činjenicama i tradiciji. Šljivarijada se priređuje u znak sjećanja na kalničke šljivare. Spomenuta manifestacija ima i gastronomski karakter jer se daje naglasak na šljivu koja ima vrijednosti još od davnina.

Slika 10. Šljivarijada u Dropkovcu

Izvor: <https://images.app.goo.gl/KfKsapyonAaCxOtN7>

Tada se njeguje tradicija spravljanja domaćih proizvoda od šljiva (Slika 11.) na način kako su to radili naši stari. Mještani iz Dropkovca i okolnih naselja općine Gornja Rijeka samom manifestacijom daju naglasak na šljivu čije vrijednosti su poznate od davnina. (Škrlec, 2008.).

Prema Škrlec (2012.), na navedenoj manifestaciji prezentiraju se razni pekmezi od šljiva,

¹⁴ Čošek=čošak, ugao

marmelade od šljiva, džemovi od šljiva, rakija šljivovica, te ostali tradicijski proizvodi u kojima je šljiva glavni sastojak.

Slika 11. Domaći proizvodi od šljiva

Izvor: <https://prigorski.hr/wp-content/uploads/2019/08/slivarijada5.jpg>

5.4. Kostanjevečka kestenijada

Kostanjevečka kestenijada je kulturno–zabavna manifestacija koja se održava prvi vikend u mjesecu listopadu u naselju Kostanjevec Riječki koje je sastavni dio općine Gornja Rijeka. Manifestacija daje poseban naglasak na očuvanje stare tradicije branja kestena po kojem je naselje Kostanjevec Riječki dobilo naziv. Manifestacija započinje organiziranim branjem kestena, gdje turisti i mještani zajedno obilaze šume pitomog kestena koje omeđuju naselje Kostanjevec Riječki. Toga dana je i bogat kulturno–umjetnički program. U ponudi su razni specijaliteti od kestena uz domaći mošt i rakiju. Kestenijada se održava u dvorištu Drvene hiže u Kostanjevcu Riječkom (Slika 12.). Pokraj drvene hiže je okućnica s karakteristikama seoskog dvorišta gdje se nalazi krušna peć, razni starinski alati, starinski namještaj te drvena preša. Stara drvena hiža je u funkciji i koristi se radi obilaska turista tijekom cijele godine. Navedena manifestacija u mjesecu listopadu daje poseban naglasak na očuvanje stare tradicije branje kestena, jer se tada skupi podosta ljudi. Stara drvena hiža stavljena je pod preventivnu zaštitu Ministarstva kulture.

... “a na samoj parceli je i zasađeno drvo kestena kao simbol sela koje nosi njegovo ime, a kesten, na određeni način, upozorava „malog“ čovjeka na očuvanje naše, još uvijek, netaknute prirode“ (Škrlec, 2008.).

Slika 12. Drvena hiža u Kostanjevcu Riječkom

Izvor: <https://images.app.goo.gl/VW8WeSMKPJxETScX9>

5.5. Udruga Potkalnički Plemenitaši

Udruga „Potkalnički plemenitaši“ osnovana je u listopadu 2002. godine kako bi sačuvala kulturno–povijesnu baštinu potkalničkog prigorja, posebno tradiciju potkalničkog plemstva, tzv. šljivara. Baštinu dvorca i prezimena koja imaju čast nositi plemeniti, navedena udruga nastoji aktualizirati kroz tri velike kulturno–turističke manifestacije. Godinama se već manifestacije i to Sidonijini dani, Dani plemstva i Kostanjevečka kestenijada tradicionalno održavaju u općini Gornja Rijeka i okolnom gornjoriječkom kraju. Uz tamburaški sastav, udruga „Potkalnički plemenitaši“ je najpoznatija po plesnoj skupini „Sidonija“. Ona izvodi brojne valcere, polke i razne dvorske plesove. Plesači su stari između 9 i 33 godine, a iza sebe već imaju mnogo nastupa diljem Hrvatske. Nastupaju u replikama originalnih krinolina i muških svečanih odjela. Bave se i organizacijom raznih drugih događanja, radionica i priredbi, a redovito provode i ekološke akcije čišćenja tzv. divljih odlagališta. U cilju očuvanja i promicanja kulturne baštine udruga „Potkalnički plemenitaši“ (Slika 13.) ne samo da sudjeluje u promicanju kulturne baštine potkalničkog kraja, sudjeluje i u organizaciji većine kulturnih manifestacija općine Gornje Rijeke.

Slika 13. Udruga Potkalnički plemenitaši na manifestaciji Križevačko veliko spravišće

Izvor: fotografirao Zdenko Balog

Statutom udruge „Potkalnički plemenitaši“ (NN 74/14, Zakon o udrugama) utvrđeno je da je sjedište udruge u općini Gornja Rijeka. Predsjednik udruge je Ivica Trušćec, dopredsjednica Petra Lacković, a tajnica udruge je Marijana Trušćec. Ciljevi i djelatnosti udruge prema statutu su:

Članak 5.

„Udruga je osnovana u cilju očuvanja kulturne baštine te promicanja, razvitka i unapređenja kulturno-turističkog potencijala poklaničkog kraja.

Udruga sukladno ciljevima Udruge djeluje na području kulture i plesnog kulturno-umjetničkog amaterizma.

Ciljevi Udruge su:

- *istraživanje i prikupljanje materijala o važnim događajima iz povijesti potkalničkog kraja te prezentacija istog u obrazovne i promotivne svrhe, a posebno prikupljanje i prezentacija materijala vezanog za prvu hrvatsku primadonu, Sidoniju Rubido Erdody te za potkalničke Plemenitaše,*
- *poticanje i potpora izdavačke djelatnosti (izdavanje brošura, knjiga i ostalih pisanih materijala) koja obrađuje teme u svezi s navedenim ciljevima Udruge,*
- *humanitarni rad (pomoć starima, nemoćnima, socijalno ugroženima i slično, ali ne u financijskom smislu),*
- *pomoć posebno darovitoj djeci,*
- *zaštita okoliša,*
- *povezivanje, suradnja i razmjena informacija s pojedincima izvan Udruge i udrugama iz svoje i drugih sredina,*
- *razvoj turističkih potencijala potkalničkog kraja te*
- *jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje.“*

Članak 6.

„Djelatnosti Udruge kojima se ostvaruju ciljevi su:

- organizacija raznih kulturno-turističkih manifestacija i djelatnosti (koncerti, izložbe, predavanja, sportski susreti, uvježbavanje članova Udruge u raznim vještinama kao što su ples i pjevanje te angažiranje istih na javnim nastupima),
- istraživanje i prikupljanje materijala o važnim događajima iz povijesti potkaničkog kraja te prezentacija istog u obrazovne i promotivne svrhe,
- prikupljanje te distribucija financijskih i drugih sredstava za pomoć projekata i pojedinaca sukladno ciljevima Udruge (izdavanje brošura, časopisa, knjiga i slično),
- izdavanje besplatnih brošura, časopisa, knjiga i ostalih promotivnih materijala s tematikom pokalničkog kraja,
- poticanje nadarene djece u daljnjem radu kroz dodjelu nagrada i priznanja,
- organizacija putovanja u kulturno povijesno značajna mjesta te
- povezivanje i suradnja s pojedincima izvan Udruge te udrugama iz svoje i drugih sredina kao i angažiranje istih na ostvarenju pojedinih ciljeva Udruge, osobito ako su u pitanju neke usko stručne oblasti.“

Izvor članka: Ovjereni statut udruge „Potkanički plemenitaši

I Onovna škola Sidonije Rubido–Erdödy, pored održavanja svojih priredbi, aktivno sudjeluje u manifestaciji Sidonijin dan, što se može vidjeti u tablici 7.

Tablica 7. Aktivnosti u OŠ Sidonija Rubido - Erdödy

Mjesec	Sadržaji aktivnosti
IX.	1. Priredba upriličena za učenike prvog razreda – prvi dan nastave
X.	2. Priredba i izložba kruha prigodom obilježavanja Dani zahvalnosti za plodove zemlje – Dana kruha 2018. – početak listopada
XII.	3. Priredba upriličena u školi prigodom blagdana Svetog Nikole - uoči 6.12.
XII.	4. Priredba upriličena prigodom blagdana Božića i Nove godine – zadnji dan nastave u prvom polugodištu
III.	5. Priredba upriličena prigodom Fašnika – narodnog običaja – prema kalendaru
II.	6. Obilježavanje Sidonijinog dana – sredinom veljače
V.	7. Priredba upriličena prigodom Dana škole – kraj svibnja
VI.	8. Svečana priredba prigodom podjele svjedodžbi učenicima 8. razreda – početak srpnja ili kraj lipnja

Izvor: vlastita izrada

6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja provedeni su kroz intervju triju osoba koje rade i žive u općini Gornja Rijeka (prilog 1, 2, 3). Podaci dobiveni navedenim istraživanjem podijeljeni su u dvije cjeline i to: Utjecaj manifestacija na život stanovništva Gornje Rijeke i Povijesni događaji kao potencijali gospodarskog i kulturnog razvoja općine Gornje Rijeke.

6.1. Utjecaj manifestacija na život stanovništva Gornje Rijeke

Na temelju odgovora iz provedenih intervjuja može se reći da je način provođenja slobodnog vremena stanovništva u općini Gornja Rijeka vrlo važan čimbenik u životu i radu mještana Gornje Rijeke, jer ponuđene aktivnosti u sredini u kojoj žive utječu na njihovu kvalitetu života. Prema riječima ravnatelja škole: *„Najvažnija kulturna manifestacija koju organizira Osnovna škola Sidonije Rubido-Erdödy je Sidonijin dan koja se odvija od 7.–17.2., to je manifestacija u čast prve hrvatske primadone i poznate „Ilirke“, grofice Sidonije Rubido-Erdödy. Navedena škola u suradnji s Udrugom Potkalnički plemenitaši organizira Sidonijin dan, a sve u očuvanju tradicije općine Gornje Rijeke. Važnost navedenih manifestacija je poticanje djece i ljudi na čuvanje i prenošenje tradicije na buduće generacije. Kulturne manifestacije su posjećene od čelnih ljudi županija, općina direktora turističkih zajednica, raznih umjetnika, te dolaze ljudi iz Varaždina, Novog Marofa, Koprivnice, Križevaca. Najposjećenija kulturna manifestacija Sidonijin dan gdje dolaze roditelji, srednjoškolci, mnogi organizatori gdje se prikazuje rad djece, učitelja, a sve u očuvanju kulturno–povijesne baštine. Kroz razne predstave, pjesmu organizaciju navedene manifestacije dovode do druženja ljudi u Gornjoj Rijeci koje pozitivno utječu na život stanovništva Gornje Rijeke.“*

Gospodin Premelč se nadovezuje: *„U suradnji sa školom važna kulturna manifestacija je Sidonijin dan, to je manifestacija u čast utjelovljenja naše prve hrvatske primadone Sidonije Rubido-Erdödy koja je rođena 1884. Kulturne manifestacije u čast Sidonije Rubido-Erdödy zvani Sidonijin dan, traju sve od 07.–17.02. te u tom periodu stanovništvo Gornje Rijeke u suradnji sa školom održava razna kulturna obilježja, te u te dane dolaze mnogi posjetitelji, glazbenici, operni pjevači. Nadalje i naša jedna stanovnica Natalija Kralj je završila operno pjevanje koja se također bavi prezentacijom primadone Sidonije Rubido-Erdödy. Stoga mogu reći da u našem kraju, „kultura je živjela, živi i živjeti će“. To sve nama služi na veliku čast. Inače prije u čast Sidonije Rubido-Erdödy se održavala*

manifestacija zvana Dani plemstva, zbog loše financijske situacije ista se više ne organizira. Te kulturne manifestacije imaju veliku važnost jer privlače i obične i školovane ljude, koji se nadopunjuju u tom dijelu kulture, uživaju u pjesmama, promoviraju i produciraju što je veliki događaj za naš kraj. Dolaze posjetitelji iz bliže i dalje okolice čak iz Slovenije, Austrije koji uživaju u ambijentu događanja.“ Načelnik općine Gornje Rijeke slaže se s prethodnim izjavama: „Prva manifestacija tijekom godine je Sidonijin dan koja se odvija od 7.02. do 17.02, a u organizaciji „Potkalničkih plemenitaša“ zvani Sidonija, gdje se izvodi klasična glazba i klasični plesovi. Nadalje iduća manifestacija se odvija 15.08. na blagdan Velike Gospe gdje se odvijaju razni kulturni događaji. Prije se birala na toj manifestaciji naj plemkinja, no zbog financijske situacije ista se više ne održava. Potkraj 8 mjeseca, zadnju nedjelju u sklopu općine u naselju Dropkovec odvija se manifestacija Šljivarijada, gdje se prezentiraju razni proizvodi od šljive, ta manifestacija je slična manifestaciji u Vrbovcu tzv. „Kaj su jeli naši stari“, no samo u manjem obimu. Kako općina čini 14 naselja u vrijeme manifestacija se odvija i nogometni turnir.“ Na pitanje jesu li kulturne manifestacije posjećene od strane gostiju izvana, načelnik općine je rekao: „Jesu, posjećene su...i kada je on došao na funkciju načelnika općine iznenadio se što na Sidonijin dan dolaze ljudi raznog profila te gosti iz raznih županija, grada Zagreba te razni izvođači i akademski obrazovani glazbenici, zapravo dolazi dosta ljudi sa strane. Za vrijeme tih kulturnih manifestacija ima više posjetitelja gostiju koji nisu stanovnici Gornje Rijeke. Trenutna važnost kulturnih manifestacija na život stanovništva nije, no ali imaju utjecaj promociju općine. U budućnosti je u planu razvoj turizma, trenutno fali smještaj za turiste no u izradi je razna dokumentacija za fondove EU i u tom programu općine za razvoj turizma je 4–5 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva (OPG-a), koji imaju rok 3 godine da osposobe smještaj i provođenje vremena za turiste. Svakako je u planu općine u suradnji s gradom Križevci, starim gradom mali Kalnik i Kalnik udružiti se i kroz udruge unaprijediti turizam“.

Dakle, slobodno vrijeme stanovnika općine Gornja Rijeka upotunjeno je manifestacijama i raznim priredbama. Za to vrijeme mještani sudjeluju u pripremi raznih programa, održavaju probe i tada se međusobno druže i vesele. Svjesni su svoje bogate kulturno-povijesne baštine i nastoje ju očuvati. Može se reći da su manifestacije u općini Gornja Rijeka temeljene na promicanju lokalne tradicije i kulture, te čuvanju narodnih običaja i povijesne baštine. Svrha tih događanja je, osim druženja, jačanje zajedništva, njegovanja kulturne baštine i posebnosti lokalnog identiteta.

6.2. Povijesni događaji kao potencijali gospodarskog i kulturnog razvoja općine Gornje Rijeke

Općinu doista čini specifičnom i posebnom u odnosu na druge općine i naselja, „Sidonijin“ dvorac, po kojem je općina nadaleko poznata i u kojem se za života grofice Sidonije Rubido–Erdödy odvijala povijest i društveni život visoke klase. U razgovoru s ravnateljem škole, isti navodi: *“Povijesni događaji su vrlo važni za gospodarski razvoj općine Gornja Rijeka, jer je analizom povjesničara u dvorcu otpjevana himna, razni planovi su u izradi što bi sve dovelo do razvoja turizma, odnosno do povezanosti kulturno gospodarskog razvoja. Općina također osigurava sredstva za promicanje turizma u starom gradu podno Kalnika, te očuvanju tradicije. Koprivničko–križevačka županija također pomaže financijski koliko je to moguće za očuvanje kulturno–povijesne baštine i u suradnji s općinom u pomaganju kod izrade raznih projekata. Iako općina Gornja Rijeka ima bogatu povijesnu baštinu, ista još uvijek nije dovoljno iskorištena za gospodarski razvoj, a sve iz razloga što problemi izlaze iz nedostatka financiranja i obnavljanja kulturnih objekata...”* Nadalje, gospodin Premelč ističe: *„...mladima su potrebna veća kulturna događanja, no postoji udruga „Potkalnički plemenitaši“ koja se bavi zbornim pjevanjem i dvorskim plesovima no ista okuplja mali broj ljudi. ...a što se tiče povijesnih događaja općine nije dobro da se živi na marginama povijesti, već bi se povijest općine Gornje Rijeke trebala oživiti, jer je nekada u dvorcu započela povijest i otpjevana je prva hrvatska himna po našoj Sidoniji Rubido-Erdödy.“* Prema mišljenju načelnika općine: *“Trenutna važnost kulturnih manifestacija na život stanovništva nije (nema je), no ali imaju utjecaj promociju općine. U budućnosti je u planu razvoj turizma, trenutno fali smještaj za turiste no u izradi je razna dokumentacija za fondove EU i u tom programu općine za razvoj turizma je 4–5 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva (OPG-a), koji imaju rok 3 godine da osposobe smještaj i provođenje vremena za turiste. Svakako je u planu općine u suradnji s gradom Križevci, starim gradom mali Kalnik i Kalnik udružiti se i kroz udruge unaprijediti turizam. To bi bio kontinentalni turizam, te se sve više javlja gospodarski potencijal i u fazi je natječaj za ulazak potencijalnih investitora koji bi ulagali u općinu. Kako jedan stanovnik općine kaže da područje općine Gornje Rijeke pripada u „Potkalničko Prigorje“ gdje nema zagađenja, priroda čista i to je potencijal kojeg bi trebalo iskoristiti u svrhu razvoja općine.*

Na temelju ovih izjava može se zaključiti da sugovornici podupiru održavanje postojećih

manifestacija i priredbi koje se mogu iskoristiti za jačanje gospodarskog i kulturnog razvoja. Osim toga, jača se i lokalni identitet stanovnika Gornje Rijeke koji je usko vezan uz groficu Sidoniju Erdody Rubido i s kojom se stanovnici velikoj mjeri ponose.

Povijesni događaji vezani uz groficu Sidoniju Erdody Rubido „ožive“ kroz naprijed navedene kulturne priredbe i manifestacije i stoga autor rada smatra da je postojeća društveno-kulturna obilježja stanovnika, uz podršku lokalnih predstavnika, važno iskoristiti kako bi se postojeće manifestacije bolje iskoristile za društveni i gospodarski razvoj općine.

7. ZAKLJUČAK

Općina Gornja Rijeka slična je većini ruralnih područja u Republici Hrvatskoj, no razlikuje se po specifičnoj povijesti, običajima i tradiciji koji čine sastavni dio lokalne kulture. Kultura omogućuje život i razvoj društva i bitna je karakteristika nekog društva. Istražujući povijesne događaje gornjoriječkog kraja autor rada je zadivljen kako je lokalno stanovništvo, u relativno maloj i siromašnoj sredini, uporno u dosezanju tzv. visoke kulture koja se veže uz groficu Sidoniju Rubido–Erdödy i predivnu arhitekturu dvorca Erdödy–Rubido.

Dvorac, u kojem se za života grofice Sidonije Erdödy Rubido odvijao bogati kulturni život, trenutno nije obnovljen, vlasnička pitanja nisu riješena i treba ga urediti i prenamijeniti. Iz tog razloga, sve se manifestacije i događanja odvijaju u O.Š. Sidonija Rubido–Erdödy.

Na temelju razgovora s ispitanicima uočeno je da su povijesni događaji važni za stanovnike i lokalnu zajednicu, te da stanovnici vežu svoj društveni i kulturni identitet uz groficu Sidoniju Erdödy Rubido

Socio-kulturna obilježja stanovništva, osim njegovanja uspomene na groficu Sidoniju, podrazumijevaju i organizaciju manifestacija i događanja koja su usko vezana uz tu povijesnu ličnost, te ostale povijesne događaje, lokalne legende i tradiciju. No, postojeća socio-kulturna obilježja stanovnika, koja se očituju u snažnom lokalnom identitetu s groficom Sidonijom, potrebno je uključiti u gospodarski razvoj i time ojačati ekonomski prosperitet. Uz pomoć udruge „Potkalnički plemenitaši“, čelnih ljudi Općine, turističke zajednice Općine (koja se treba osnovati), resornih županijskih i državnih institucija, kulturna baština može se bolje iskoristiti za razvoj ruralnog, odnosno kulturnog turizma.

Tako bi se sačuvala baština gornjoriječkog kraja i kvalitetnije „oživjela“ povijest, te iskoristile sve mogućnosti koju ona pruža. Zaključno, autor rada smatra, s obzirom na to da je povijest i kulturna baština općine Gornje Rijeke izuzetno bogata, postojeća društvena i kulturna događanja trebaju se bolje ekonomski vrednovati i iskoristiti za dobrobit lokalnih ljudi, a i šire zajednice.

8. LITERATURA

Knjige:

1. Brunović, M.: Novi Marof u prošlosti, NOB i danas, Zagreb: Zagreb, (s.a.).
2. Buturac, J. (1979): Povijest Gornje Rijeke i okolice, Gornja Rijeka: Rkt. župa Gornja Rijeka
3. Crespi, F. (2006): Sociologija kulture, Zagreb, Politička kultura
4. Domljan, Ž. (1993): Križevci: grad i okolica, Zagreb, Institut za povijest Sveučilišta
5. Haralambos, M. (2002): Sociologija: teme i perspektive, Zagreb, Golden marketing
6. Haralambos, M. (1989): Uvod u sociologiju, Zagreb, Globus
7. Holenda, A., Panjkota Z., Rakoci D. (2012): Hrvatski opći leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža
8. Homen, Z. i sur. (2007): Križevci grad dobrih ljudi, Križevci, Križevački poduzetnički centar
9. Kantar, S. (2016): Agrarna sociologija: Radni materijali za internu skriptu, VGUK, Križevci.
10. Peklić, I. (2001): Sidonija Rubido Erdody: Prva hrvatska primadona, Križevci, Gradska knjižnica "Franjo Marković
11. Škrlec, M. (2008): Križevačkim krajem, Križevci, Križevački poduzetnički centar
12. Škrlec, M.(2012): Križevačkim krajem, Križevci, Križevački poduzetnički centar
13. Šuvar, S. (1988): Sociologija sela: I i II tom, Zagreb, Školska knjiga
14. Šonje, J. (2000.): Rječnik hrvatskoga jezika, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža"
15. Žulj, N. (2006): Križevci i Kalničko prigorje: umjetnost, arhitektura, krajolici, Križevci, VEDA

Članci u časopisima:

1. Klempić Bogadi, S., Podgorelec, S. i Šabijan, M. (2016). Materijalno blagostanje kao objektivna dimenzija kvalitete života stanovništva ruralnih prostora – općina Gornja Rijeka. Sociologija i prostor, 54 (3 (206)), 197-218. <https://doi.org/10.5673/sip.54.3.1> (30. lipnja 2019.)
2. Klempić Bogadi, S., Podgorelec, S. i Šabijan, M. (2015). Hrvatsko selo na početku 21. stoljeća – studija slučaja općina Gornja Rijeka. Sociologija i prostor, 53 (2 (202)), 139-161. <https://doi.org/10.5673/sip.53.2.3> (30. lipnja 2019.)

3. Podgorelec, S., Klempić Bogadi, S. i Šabijan, M. (2017). Slobodno vrijeme kao dimenzija kvalitete života stanovništva Općine Gornje Rijeke. *Geoadria*, 22 (2), 193-221. <https://doi.org/10.152291/geoadria.1> (30. lipnja 2019.)
4. Sruk, Ž. (2008): *Turist plus: revija za turizam, gospodarstvo i kulturu življenja* ; broj 104, Zagreb, str. 8 – 19

Članci s interneta:

1. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: Popis 2001. <https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/census.htm> (15. srpnja 2019.)
2. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: Popis 2011. <https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/censuslogo.htm> (15. srpnja 2019.)
3. Gornja Rijeka: <http://www.gornja-rijeka.hr> (20. travnja 2019.)
4. Hrvatska enciklopedija: <http://www.enciklopedija.hr> (20. travnja 2019.)
5. Turistička zajednica Grada Križevaca: <https://www.tz-krizevci.hr> (20. travnja 2019.)

9. PRILOZI

Prilog 1:

Transkript intervjua provedenog 19. lipnja 2019. u prostorijama Osnovne škole Sidonije Rubido-Erdödy u Gornjoj Rijeci, sa ravnateljem osnovne škole Darkom Zvonar.

1. Prvenstveno Vas molim da se ukratko predstavite, te da predstavite instituciju u kojoj radite?

Zovem se Darko Zvonar te predstavljam funkciju ravnatelja u Osnovnoj školi Sidonije Rubido-Erdödy u Gornjoj Rijeci i to neprekidno 14 godina, a ukupno radim u istoj školi 17 godina. Rodom dolazi iz Koprivničkog kraja, a sa obitelji živi u Sudovcu.

Škola se nalazi na rubnom području zapadnog dijela odnosno na najzapadnijem dijelu Koprivničko–križevačke županije. U sklopu škole nalaze se dvije područne škole i to škola u Hižanovcu i škola u Kolarcu. Upisna područja se nalaze u pet lokalnih samoupravnih jedinica i to na području Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec, Kalnik, te Novi Marof, Visoko, i te zadnje dvije općine iako pripadaju Varaždinskoj županiji, ulaze u upisno područje Osnovnoj školi Sidonije Rubido-Erdödy. Trenutno školu pohađa 199 učenika, a kapacitet škole je da može primiti i preko 400 učenika. Škola radi u jednoj smjeni. Škola ima i sportsku dvoranu. Škola se nalazi u blizini neuređenog dvorca. U područnoj školi Hižanovec polazi 17 učenika, dok u područnoj školi Kolarec polazi 11 učenika. Većina učitelja putuje na posao u Gornju Rijeku iz Križevaca, Bjelovara, Zagreba, Čakovca. Škola ima predškolski uzrast, te se izvan škole nalazi asfaltno igralište, te voćnjak i uređen okoliš. U budućnosti do škole se namjerava izgraditi vrtić za djecu.

2. Koje kulturne manifestacije organizira institucija u kojoj ste zaposleni, te koja je važnost tih manifestacija za život stanovništva Gornje Rijeke?

Najvažnija kulturna manifestacija koju organizira Osnovna škola Sidonije Rubido-Erdödy je Sidonijin dan koja se odvija od 7.2.–17.2., to je manifestacija u čast prve hrvatske primadone i poznate „Ilirke“, grofice Sidonije Rubido-Erdödy. Navedeno škola u suradnji sa udrugom „Potkalnički plemenitaši“ organizira Sidonijin dan, a sve u očuvanju tradicije općine Gornje Rijeke. Nadalje škola uz pomoć jedinice lokalne samouprave organizira dane kruha, Svetog Nikolu, dan škole gdje se organiziraju kulturne manifestacije te djeca predstavljaju razne kulturno umjetničke programe. Važnost navedenih manifestacija je poticanje djece i ljudi na čuvanju i prenošenju tradicije na buduće generacije.

3. Zašto i jesu li kulturne manifestacije posjećene od strane vanjskih gostiju ili posjetitelja izvan Gornje Rijeke?

Kulturne manifestacije su posjećene od čelnih ljudi županija, općina direktora turističkih zajednica, raznih umjetnika, te dolaze ljudi iz Varaždina, Novog Marofa, Koprivnice, Križevaca. Najposjećenija kulturna manifestacija Sidonijin dan gdje dolaze roditelji, srednjoškolci, mnogi organizatori gdje se prikazuje rad djece, učitelja, a sve čuvanju kulturno–povijesne baštine. Kroz razne predstave, pjesmu organizaciju navedene manifestacije dovode do druženja ljudi u Gornjoj Rijeci koje pozitivno utječu na život stanovništva Gornje Rijeke.

4. Kojim problemima se općina Gornja Rijeka trenutno susreće?

Najveći problem općine Gornje Rijeke je pad broja učenika u školi, jer djeca s roditeljima odlaze u gradove, a sve iz razloga što roditelji nemaju prilike zapošljavanja u svom mjestu. Nedaleko općine Gornje Rijeke nalazi se mjesto Dropkovec u kojem postoji pogon u kojem se zapošljava vrlo mali broj mještana. U samome središtu Gornje Rijeke postoje 2 obrtnika, trgovina, dvije gostionice jedan zubar, jedan doktor obiteljske medicine, nadalje postoji veterinarska stanica, komunalno poduzeće, pošta, crkva, župni dvor, nogometni klub, udruga „Potkalničkih plemenitaša“, iako to sve postoji u Gornjoj Rijeci problem je što svi oni zapošljavaju i okupljaju mali broj ljudi. Nadalje u Gornjoj Rijeci je dosta starog stanovništva, a veliki problem je iseljavanje mladih ljudi.

5. Koji su najvažniji potencijali razvoja Gornje Rijeke i jesu li povijesni događaji važni za gospodarski razvoj općine Gornje Rijeke?

Povijesni događaji su vrlo važni za gospodarski razvoj općine Gornja Rijeka, jer je analizom povjesničara u dvorcu otpjevana himna, razni planovi su u izradi što bi sve dovelo do razvoja turizma, odnosno do povezanosti kulturno gospodarskog razvoja. Iako potencijala ima općina je dobro povezana prometno, dobar je geografski položaj, izgrađen je dom zdravlja, poduzetnički inkubator, općina je uključena u razne projekte kako bi se dovelo do bolje kvalitete života mještana, dozvoljena je izgradnja dječjeg vrtića time će biti lakše u budućnosti čuvanje djece mladim roditeljima. Općina također osigurava sredstva za promicanje turizma u starom gradu podno Kalnika, te očuvanju tradicije. Koprivničko–križevačka županija također pomaže financijski, koliko je to moguće za očuvanje kulturno–povijesne baštine i u suradnji s općinom u pomaganju kod izrade raznih projekata. Iako općina Gornja Rijeka ima bogatu povijesnu baštinu, ista još uvijek nije dovoljno iskorištena za gospodarski razvoj, a sve iz razloga što problemi izlaze iz

nedostatka financiranja i obnavljanja kulturnih objekata, nedostatka zapošljavanja, a najvažnije odlaska mladog stanovništva iz Gornje Rijeke za boljim i kvalitetnijim životom.

Prilog 2:

Transkript intervjua provedenog 19. lipnja 2019. u prostorijama Osnovne škole Sidonije Rubido-Erdödy u Gornjoj Rijeci, s gospodinom Antunom Premelč.

1. Prvenstveno Vas molim da se ukratko predstavite, te da predstavite instituciju u kojoj radite, ako radite?

Zovem se Antun Premelč, iz Gornje Rijeke sam, a inače sam kroničar zbivanja u našem kraju već punih 26 godina.

2. Koje kulturne manifestacije organizira općina Gornja Rijeka?

U suradnji sa školom važna kulturna manifestacija je Sidonijin dan, to je manifestacija u čast utjelovljenja naše prve hrvatske primadone Sidonije Rubido-Erdödy koja je rođena 1884. Kulturne manifestacije u čast Sidonije Rubido-Erdödy zvani Sidonijin dan, traju sve od 07.02.–17.02. te u tom periodu stanovništvo Gornje Rijeke u suradnji sa školom održava razna kulturna obilježja, te u te dane dolaze mnogi posjetitelji, glazbenici, operni pjevači. Nadalje i naša jedna stanovnica Natalija Kralj je završila operno pjevanje koja se također bavi prezentacijom primadone Sidonije Rubido-Erdödy. Stoga mogu reći da u našem kraju, „kultura je živjela, živi i živjeti će“. To sve nama služi na veliku čast. Inače prije u čast Sidonije Rubido-Erdödy se održavala manifestacija zvana Dani plemstva, zbog loše financijske situacije ista se više ne organizira.

3. Koja je važnost kulturnih manifestacija za život stanovništva Gornje Rijeke?

Te kulturne manifestacije imaju veliku važnost jer privlače i obične i školovane ljude, koji se nadopunjuju u tom dijelu kulture, uživaju u pjesmama, promoviraju i produciraju što je veliki događaj za naš kraj.

4. Jesu li kulturne manifestacije posjećene od strane vanjskih gostiju ili posjetitelja izvan Gornje Rijeke?

Dolaze posjetitelji iz bliže i dalje okolice čak iz Slovenije, Austrije koji uživaju u ambijentu događanja.

5. Da li se njeguju neki seoski običaji?

Nekada je postojao KUD Prigorac koji se bavio folklorom, nažalost on više ne postoji.

6. S kojim problemima se susreće općina Gornja Rijeka trenutno?

To su problemi migracije ljudi iz općine Gornja Rijeka, zbog nedostatka zapošljavanja,

mladima su potrebna veća kulturna događanja, no postoji udruga „Potkalnički plemenitaši“ koja se bavi zbornim pjevanjem i dvorskim plesovima no ista okuplja mali broj ljudi.

7. Što općina Gornja Rijeka poduzima na realizaciji problema Gornje Rijeke?

Općina poduzima sve mogućnosti kako bi se javila na natječaje sa projektima iz EU kako bi se poboljšao standard stanovništva Gornje Rijeke.

8. Koji su najvažniji potencijali razvoja Gornje Rijeke i jesu li povijesni događaji važni za gospodarski razvoj općine Gornje Rijeke?

U planu je otvorenje industrijskog pogona, tako da bi mnogi ljudi radili u mjestu stanovanja, ne bi putovali u druge gradove, kao što je sada slučaj, a što se tiče povijesnih događaja općine nije dobro da se živi na marginama povijesti, već bi se povijest općine Gornje Rijeke trebala oživiti, jer je nekada u dvorcu započela povijest i otpjevana je prva hrvatska himna po našoj Sidoniji Rubido-Erdödy.

Prilog 3:

Transkript intervjua provedenog 26. lipnja 2019. u prostorijama Općine Gornja Rijeka, sa načelnikom Darkom Fištrović.

1. Prvenstveno Vas molim da se ukratko predstavite, te da predstavite instituciju u kojoj radite, ako radite?

Zovem se Darko Fištrović i načelnik sam općine Gornja Rijeka koja broji 1780 stanovnika i to po zadnjem popisu iz 2011. godine. Kako je demografska situacija u sve lošija i u tijeku je sve više iseljavanja iz mjesta trenutno općina broji 1500 stanovnika.

2. Koje kulturne manifestacije organizira institucija u kojoj ste zaposleni?

Prva manifestacija tijekom godine je Sidonijin dan koja se odvija od 7.02.–17.02, a u organizaciji „Potkalničkih plemenitaša“ zvani Sidonija, gdje se izvodi klasična glazba i klasični plesovi. Nadalje iduća manifestacija se odvija 15.08. na blagdan Velike Gospe gdje se odvijaju razni kulturni događaji. Prije se birala na toj manifestaciji naj plemkinja, no zbog financijske situacije ista se više ne održava. Potkraj 8 mjeseca, zadnju nedjelju u sklopu općine u naselju Dropkovec odvija se manifestacija Šljivarijada, gdje se prezentiraju razni proizvodi od šljive, ta manifestacija je slična manifestaciji u Vrbovcu „Kaj su jeli naši stari“, no samo u manjem obimu. Kako općina čini 14 naselja u vrijeme manifestacija se odvija i nogometni turnir.

3. Jesu li kulturne manifestacije posjećene od strane vanjskih gostiju ili posjetitelja izvan Gornje Rijeke?

Jesu posjećene su i kada je on došao na funkciju načelnika općine iznenadio se što na Sidonijin dan dolaze ljudi raznog profila, te gosti iz raznih županija, grada Zagreba te razni

izvođači i akademski obrazovani glazbenici, zapravo dolazi dosta ljudi sa strane. Za vrijeme tih kulturnih manifestacija ima više posjetitelja gostiju koji nisu stanovnici Gornje Rijeke.

4. Koja je važnost kulturnih manifestacija za život stanovništva Gornje Rijeke?

Trenutna važnost kulturnih manifestacija na život stanovništva nije, no ali imaju utjecaj promociju općine. U budućnosti je u planu razvoj turizma, trenutno fali smještaj za turiste no u izradi je razna dokumentacija za fondove EU i u tom programu općine za razvoj turizma je 4–5 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva (OPG-a), koji imaju rok 3 godine da osposobe smještaj i provođenje vremena za turiste.

Svakako je u planu općine u suradnji sa gradom Križevci, starim gradom mali Kalnik i Kalnik udružiti se i kroz udruge unaprijediti turizam.

5. Da li se njeguju neki seoski običaji?

Na šljivarijadi se peče rakija, nažalost tradicijskih obrta više nema.

6. Sa Kojim problemima se susreće općina Gornja Rijeka trenutno?

Kao i svim općinama problem su financije i velika očekivanja da se nešto napravi, te odlazak mladih ljudi iz općine i okolnih sela na rad u druge države.

7. Što općina Gornja Rijeka poduzima na realizaciji problema Gornje Rijeke?

Trenutno općina ima u izradi 2–3 kapitalna projekta, za projekte je potrebno 5 milijuna kuna dok ima općina 1 milijun kuna, dakle čeka se pomoć županije i odobrenih projekata EU. Prvi projekt je realiziran i od jeseni ove godine ide u izgradnju dječji vrtić pokraj Osnovne škole Sidonije Rubido-Erdödy. Daljnji problem općine kako bi ista došla do odobrenih projekata je problem stanja na terenu tako da je sada i drugi projekt pri kraju vrši se izmjera čestica na terenu te u suradnji za zemljišno knjižnim odjelom i katastrom nakon izmjere općina i okolica bi trebala biti gruntovno provedena to bi značilo za općinu mnogo jer za prijavu projekta u EU morate imati zemlju provedenu u gruntovnim knjigama.

Općina pomaže u nabavi udžbenika za djecu, 50% financira vrtića za djecu i pomaže stanovništvu što je maksimalno moguće.

8. Koji su najvažniji potencijali razvoja općine Gornje Rijeke?

To bi bio kontinentalni turizam, te se sve više javlja gospodarski potencijal i u fazi je natječaj za ulazak potencijalnih investitora koji bi ulagali u općinu. Kako jedan stanovnik općine kaže da područje općine Gornje Rijeke pripada u „Potkalničko Prigorje“ gdje nema zagađenja, priroda čista i to je potencijal kojeg bi trebalo iskoristiti u svrhu razvoja općine.

10. SAŽETAK

Ovim završnim radom prikazana su socio-kulturna obilježja stanovnika Gornje Rijeke koja podrazumijevaju izražen lokalni identitet koji se veže za Sidoniju Rubido-Erdödy i dvorac, lokalne manifestacije vezane uz povijesnu ličnost i neke povijesne događaje. U radu se, putem provedenog intervjua, prikazuju mišljenja ispitanika o mogućnostima koje treba iskoristiti kako bi se postojeća baština još bolje čuvala, te donijela veću ekonomsku korist za stanovništvo općine. Također, rezultati istraživanja su pokazali da je i udruga „Pokalnički plemenitaši“ čuvar kulturne baštine i čuvar identiteta općine Gornje Rijeke. Iako su ekonomska obilježja stanovnika Gornje Rijeke nepovoljna, autor smatra da su socio-kulturna obilježja stanovnika primjetna i da se trebaju bolje ekonomski valorizirati i iskoristiti. Da bi se to ostvarilo, važna je suradnja lokalnog stanovništva, srodnih organizacija i institucija u Koprivničko-križevačkoj županiji, Republici Hrvatskoj i šire.

Ključne riječi: općina Gornja Rijeka, socio-kulturna obilježja, Sidonija Rubido-Erdödy, manifestacije